

Netwerkdag Zonder Pesticiden

OP WEG NAAR NIET-CHEMISCHE ONKRUIDBESTRIJDING

22 oktober 2015, LEF future center Rijkswaterstaat, Utrecht

Geslaagd

'We kunnen terugkijken op een geslaagde en succesvolle netwerkdag', aldus de vele reacties van de deelnemers.

Het ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft samen met de Vereniging Stadswerk Nederland en de NVRD op donderdag 22 oktober 2015 de **Netwerkdag Zonder Pesticiden** georganiseerd. De aanleiding voor de bijeenkomst was de nieuwe voorziene Nederlandse wetgeving die het professioneel gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen buiten de landbouw op verhardingen (2016) en overige terreinen (2017) wil gaan verbieden. Daarmee wordt gevolg gegeven aan de Tweede Nota Duurzame Gewasbescherming 'Gezonde Groei, Duurzame Oogst' waarin het gewasbeschermingsbeleid voor de periode 2013 – 2023 is beschreven. Een aantal sectoren, waaronder sportterreinen, recreatiebedrijven en het particuliere gebruik, zijn van de voorgestelde verboden uitgezonderd, maar daarvoor zijn Green Deals voorzien om het gebruik op termijn terug te dringen.

Veel terreinbeheerders zien zich nu voor een grote uitdaging gesteld om op korte termijn de transitie te maken. De gedachte is dat partijen die nog in de beginfase zitten lering kunnen trekken uit de ervaringen van anderen die al in meer

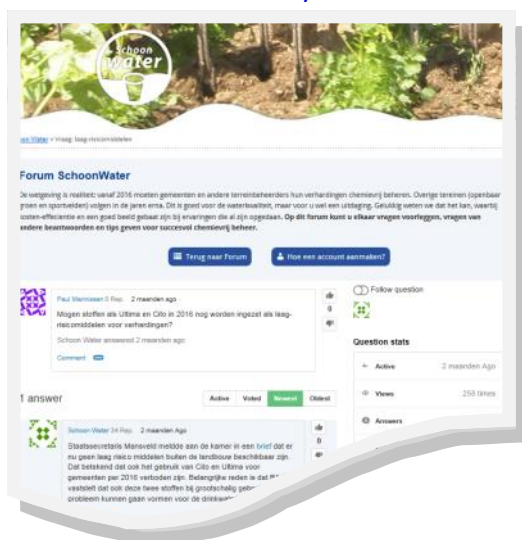
of mindere mate er in zijn geslaagd om onkruid op niet-chemische wijze te bestrijden en dat dit op termijn tot een efficiëntere en kostenbesparende bedrijfsvoering zal leiden. Het is van belang de stand van zaken van 'niet-chemisch' van verschillende doelgroepen inzichtelijk maken en op die manier soort landelijk 'overzicht' van de problematiek te verkrijgen.

De opzet van de Netwerkdag was om hiervoor netwerken te creëren, de deelnemers te inspireren tot nieuwe activiteiten (samenwerking, communicatie naar eigen achterban, nieuwe werkwijzen) gericht op het doel: onkruidbeheer onder pesticiden. Mensen hebben elkaar op de Netwerkdag gevonden. De gedachte is dat op termijn waar mogelijk werkgroepen/denktanks op bepaalde onderwerpen ontstaan die centraal worden gecommuniceerd zodat anderen hier aan bij kunnen dragen en lering uit kunnen trekken.

In dit pamflet vindt u een impressie van deze dag, met een samenvatting van de gegeven presentaties, de ondertekening van twee Green Deals en een visuele weergave van de uitkomsten van de werkgroeps-middagssessie. Separaat aan dit pamflet is de deelnemerslijst verzonden.

Zie de laatste pagina voor meer informatie over het forum en portal!

www.Schoon-Water.nl/forum

www.OnkruidVergaat.nl

Netwerkdag Zonder Pesticiden

OP WEG NAAR NIET-CHEMISCHE ONKRUIDBESTRIJDING

22 oktober 2015, LEF future center Rijkswaterstaat, Utrecht

Green Deals

Op gebieden waar geen sprake is van een verbod, zoals sportvelden en de recreatiesector, hebben betrokken organisaties de handen ineengeslagen op het gebied van o.a. onderzoek, verzamelen van best-practices, communicatie en onderlinge samenwerking om zo het chemie-verbruik terug te dringen. Dat heeft geleid tot de ondertekening van de Green Deal Recreatie en de Green Deal Sport op deze Netwerkdag. Onder begeleiding van dagvoorzitter Marinda Hall

Na een inleiding van medeondertekenaar HID min. lenM Chris Kuijpers lichtten de ondertekenaars hun visie op de Green Deal toe.

Met de Green Deals willen de partijen bereiken dat in 2020 het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is geminimaliseerd, deze alleen in strikte uitzonderingssituaties nog worden gebruikt en dat in resterende situaties alleen gewasbeschermingsmiddelen met een laag risico worden ingezet.

Ondertekenaars Green Deal Recreatie

Rijksoverheid, dhr. C.B.F. Kuijpers
Vereniging van Recreatieondernemers Nederland, RECRON, dhr. M.N. Tap
HISWA vereniging, dhr. H.J.C. Dijks
Center Parcs Europe N.V, dhr. M. Giethoorn
Landal Greenparks B.V, mw. T. Roeleveld
Roompot, dhr. Ph. Donders

Green Deal Sport

Rijksoverheid, dhr. C.B.F. Kuijpers
NOC*NSF, dhr. J.H.A. Bolhuis
Nederlandse Golf Federatie, NGF, dhr. W.P. Zelsmann
Nederlandse Greenkeepers Associatie, NGA, dhr. J. van Hoesen
Nederlandse Vereniging van Golfaccomodaties, NVG, dhr. M.J.J. Vernooij
Vereniging Sport en Gemeenten, VSG, dhr. A. de Jeu
Branchevereniging Sport en Cultuurtechniek, BSNC, dhr. L.G.W. Moonen
Branchevereniging VHG, dhr. E.M.A.M. Roozen
CUMELA Nederland, mw. H. Zweverink

www.greendeals.nl/gd-188-recreatie

www.greendeals.nl/gd-189-sport

Netwerkdag Zonder Pesticiden

OP WEG NAAR NIET-CHEMISCHE ONKRUIDBESTRIJDING

22 oktober 2015, LEF future center Rijkswaterstaat, Utrecht

Presentatie: Gewasbescherming buiten de landbouw Stand van zaken regelgeving

Lukas Florijn, beleidsambtenaar bij het ministerie van Infrastructuur en Milieu, lichtte de stand van zaken van de regelgeving toe.

presentatie

Bestaande regelgeving

- Verordening 1107/2009
- Besluit gewasbescherming en biociden
- Besluit lozen buiten inrichtingen
- Activiteitenbesluit milieubeheer
- DOB-methode

Voorschriften *onder meer*:

Bijhouden register (naam middel, tijdstip en dosis toepassing, omschrijving gebied en gewas)

Bijhouden gewasbeschermingsmonitor (opdrachtgever verantwoordt toepassing geïntegreerde gewasbescherming)

Onverharde oppervlakken: alleen laagrisicomiddelen of biologische bestrijdingsmethoden, tenzij melding ministerie Economische Zaken

2

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

28 december 2015

Toekomstige regelgeving

Vereenvoudiging regelgeving:

	professioneel	niet-professioneel
verhard oppervlak	niet-toegestaan begin 2016	niet-toegestaan begin 2016
onverhard oppervlak	niet toegestaan november 2017	minimaliseren risico's en gebruik

Uitzonderingen:

veiligheidsvoorschriften verplichten aantoonbaar tot onkruidbestrijding, toepassing van gewasbeschermingsmiddelen technisch de enige mogelijkheid

lastige situaties: bestrijding van een bepaalde ziekte, plaag of onkruid nodig is, toepassing van gewasbeschermingsmiddelen technisch en financieel de enige mogelijkheid

3

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

28 december 2015

Dank voor uw aandacht

Vragen?

4

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

28 december 2015

Netwerkdag Zonder Pesticiden

OP WEG NAAR NIET-CHEMISCHE ONKRUIDBESTRIJDING

22 oktober 2015, LEF future center Rijkswaterstaat, Utrecht

Presentatie: Omslag naar chemievrij

Jenneke van Vliet (St. Centrum voor landbouw en milieu, CLM), Wim Bekkers (gemeente Schijndel) en Frank Geenen (gemeente Oss) verhaalden over hoe in deze Brabantse gemeenten de omslag van chemische naar niet-chemische onkruidbestrijding is gerealiseerd.

Hierbij is aangesloten bij het programma **Schoon Water Brabant**, met diverse stimuleringsprojecten om het grond- en oppervlaktewater

schoon te houden. Initiatiefnemers zijn provincies, waterschappen, drinkwaterbedrijven en belangenbehartigers van grondgebruikers zoals agrariërs, gemeenten of bedrijven (terreinen). Het doel is altijd om emissie van onkruidbestrijdings- en gewasbeschermingsmiddelen naar het oppervlakte- en grondwater te verminderen. Na Brabant bestaat het programma inmiddels ook in Zeeland.

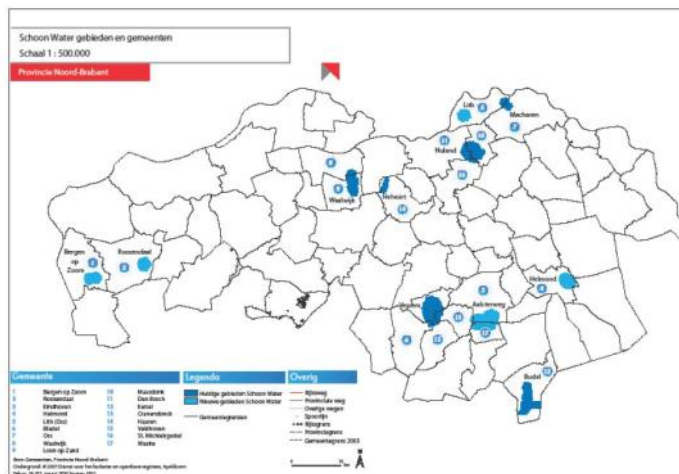
www.schoon-water.nl

OP WEG NAAR NIET-CHEMISCHE ONKRUIDBESTRIJDING

22 oktober 2015, LEF future center Rijkswaterstaat, Utrecht

presentatie

A map of the province of Noord-Brabant, Netherlands, showing its various municipalities. The municipalities are color-coded based on their grass management status: red indicates 'weidevrije' (no mowing), green indicates 'maairotten' (mowed once or twice), and yellow indicates 'maaischeuren' (mowed three times). Municipalities like Breda, Eindhoven, and Tilburg are green, while others like Midden- en Zuid-Nederland are yellow, and many smaller ones are red.

[illegible]

A photograph showing two pieces of industrial equipment parked on a paved area in front of residential buildings. On the left is a blue and white truck with a large white tank and various hoses. On the right is a green and orange compact loader with a bucket. Three men are standing near the loader. The background shows multi-story houses with dark roofs and some trees.

A green tractor with a yellow and green trailer is parked on a grassy field. The tractor has large black tires with red rims. The trailer is yellow with green accents and has a red triangle on its side. In the background, there are tall stadium lights and a blue sky with scattered clouds.

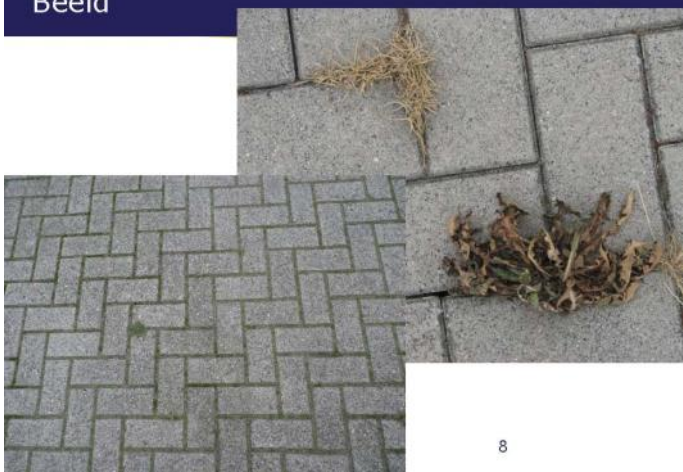
Netwerkdag Zonder Pesticiden

OP WEG NAAR NIET-CHEMISCHE ONKRUIDBESTRIJDING

22 oktober 2015, LEF future center Rijkswaterstaat, Utrecht

presentatie

Beeld

8

Beeld

Bewoners

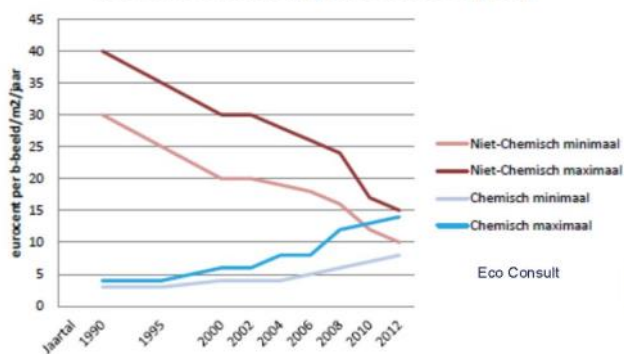

Kosten

€ 0,08- € 0,13 per m2 per jaar

Kosten ontwikkeling onkruidbestrijding

Aanbesteden

EMVI
Economisch
Meest
Voordelige
Inschrijving

**EERSTE HULP BIJ TENDERS
EN AANBESTEDINGEN**

Netwerkdag Zonder Pesticiden

OP WEG NAAR NIET-CHEMISCHE ONKRUIDBESTRIJDING

22 oktober 2015, LEF future center Rijkswaterstaat, Utrecht

Preventie

Dank voor uw aandacht

Vragen?

Jenneke van Vliet (CLM) 0345-475753
jvanvliet@clm.nl

16

www.schoon-water.nl/forum

Netwerkdag Zonder Pesticiden

OP WEG NAAR NIET-CHEMISCHE ONKRUIDBESTRIJDING

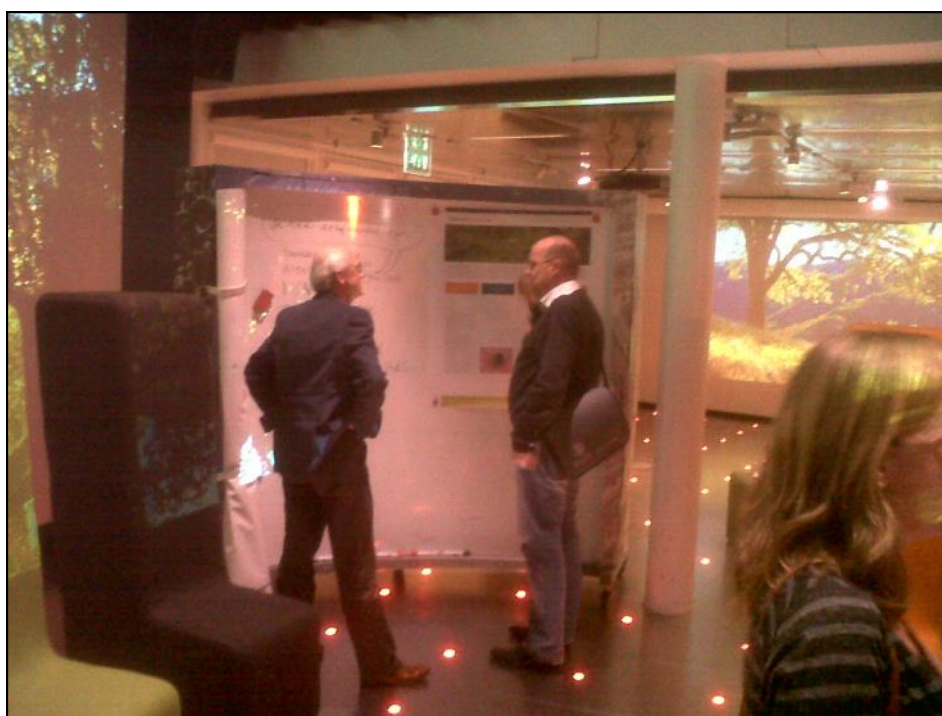
22 oktober 2015, LEF future center Rijkswaterstaat, Utrecht

Werkgroepsdiscussies

In een aantal werkgroepen zijn op ongedwongen wijze voor een specifiek onderwerp initiatieven en strategieën van andere partijen besproken. Deelnemers konden daaruit inspiratie putten om nieuwe aanknopingspunten te vinden voor hun eigen strategie en werden uitgedaagd om concrete actiepunten te formuleren.

Uitgangspunten waren vragen als “Wat is jullie vraagstuk? Welke ideeën zijn er om dit aan te pakken? Welke concrete trucs hebben jullie voor anderen? Gaan jullie dit verder oppakken? Hoe? Wie sluit hierbij aan?”

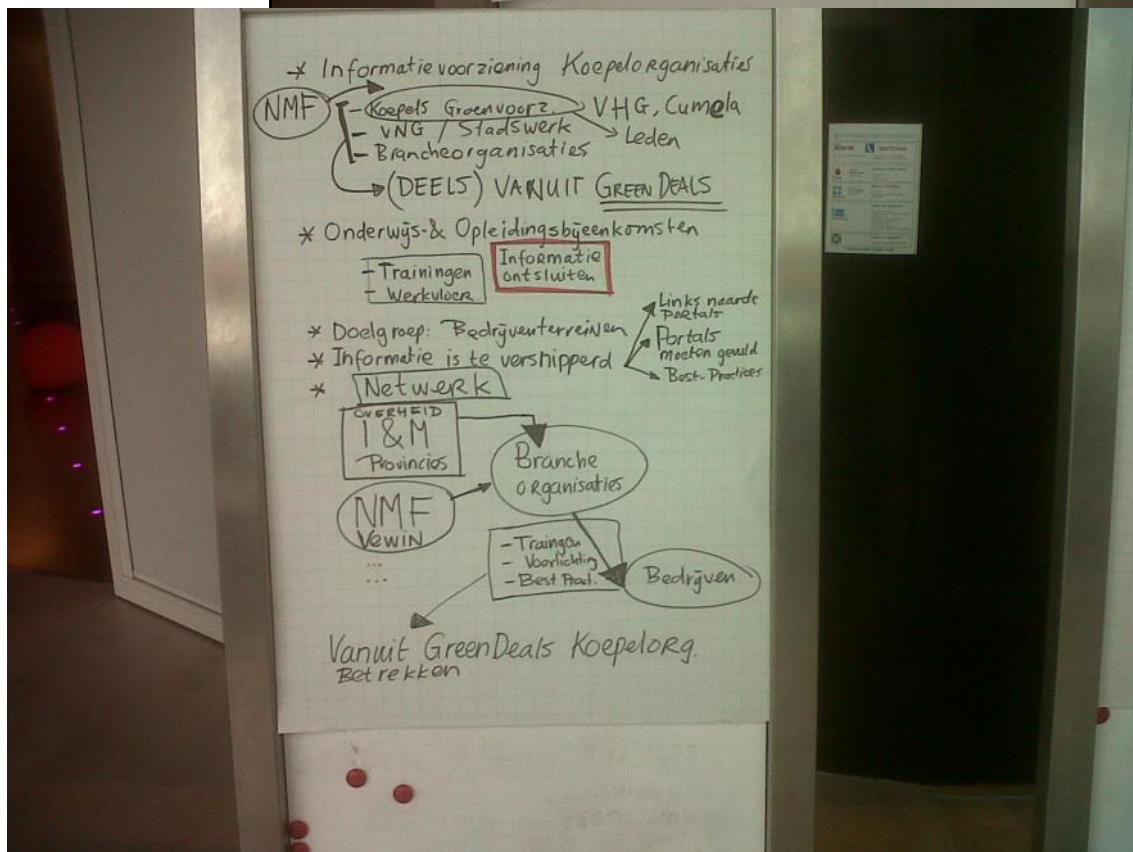
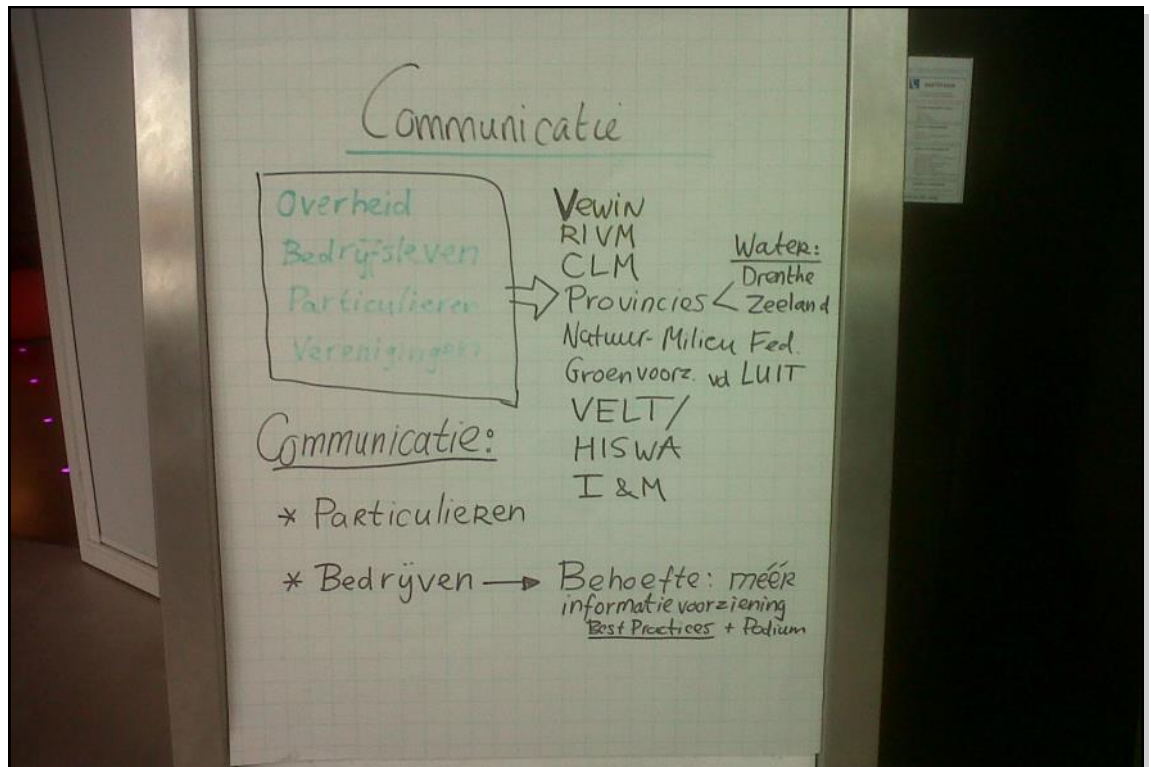
De bevindingen zijn per werkgroep teruggekoppeld op posters (zie foto's).

Netwerkdag Zonder Pesticiden

OP WEG NAAR NIET-CHEMISCHE ONKRUIDBESTRIJDING

22 oktober 2015, LEF future center Rijkswaterstaat, Utrecht

Netwerkdag Zonder Pesticiden

OP WEG NAAR NIET-CHEMISCHE ONKRUIDBESTRIJDING

22 oktober 2015, LEF future center Rijkswaterstaat, Utrecht

Informatie Ontsluiten

- Studielubs
- Leren door uitwisseling (bedrijfsbezoek)
- Maatjesproject
- Collegiale toetsingen
- Deel informatie ~~ontsluiten~~ ontkrachten
- Portals verwijzen naar kennispartners
 - Betrouwbaarheid belangrijk!
 - Doel portal belangrijk, wetgeving niet ter discussie
- Best practices beschikbaar, **onkruidvergift.nl**

Coalities Sluiten

- Mensen verbinden
- Bestaande netwerken
 - * Schoon Water Rijkswaterstaat: 16 gemeenten
 - * Andere regio's/prov. sluiten aan op kennis v. ~~andere~~ die netwerken
- Zonder = Gezonder
 - Drenthe, Groningen
 - Waterleidingbedrijven
 - IVN, Groen NMF

Initiatieven via IPO landelijk bekend maken

→ IVN betrekken educatie

Project verder uitrollen via

- IPO
- NMF
- mailgroep

Weten contacten per provincie → delen

Ondernemers organiseren per provincie, wellicht nader goed
Lever: bedrijfstakken, MKB

Samenwerking brancheorganisaties
grensoverschrijdend & ondernemers
bv. HuisWA & VHG

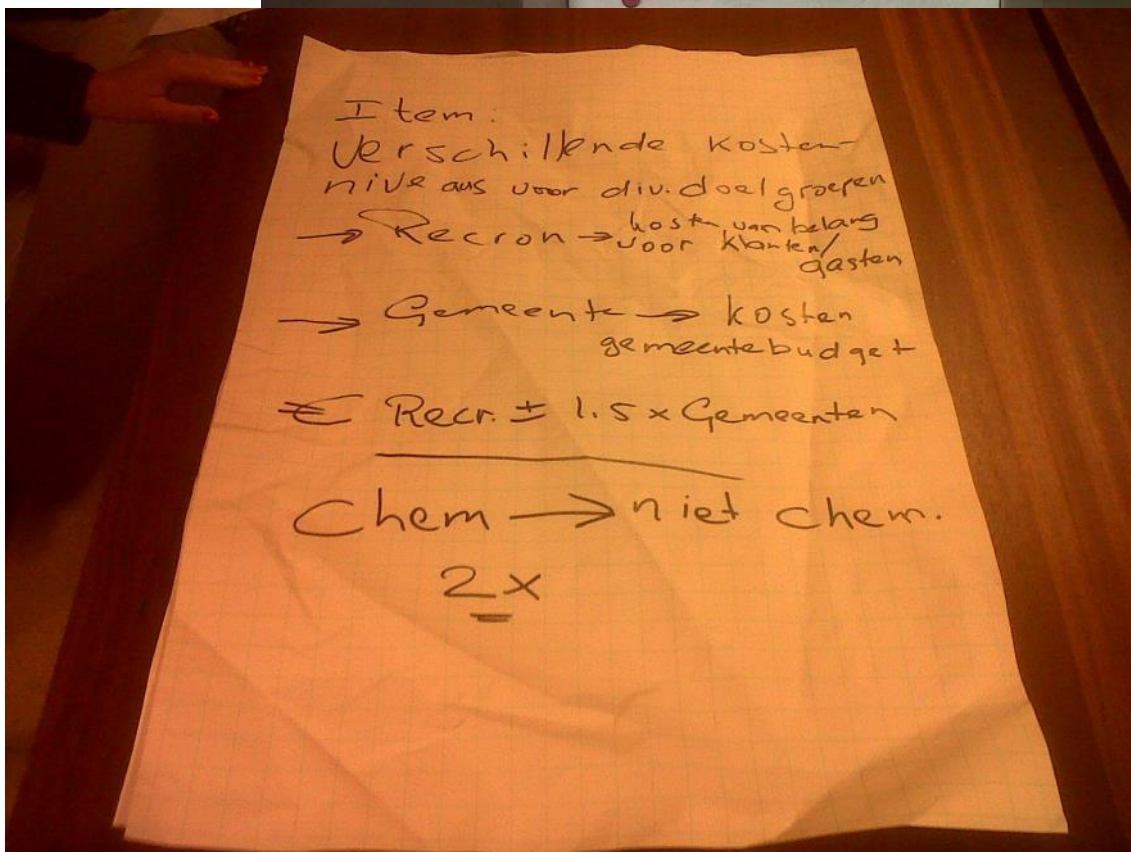
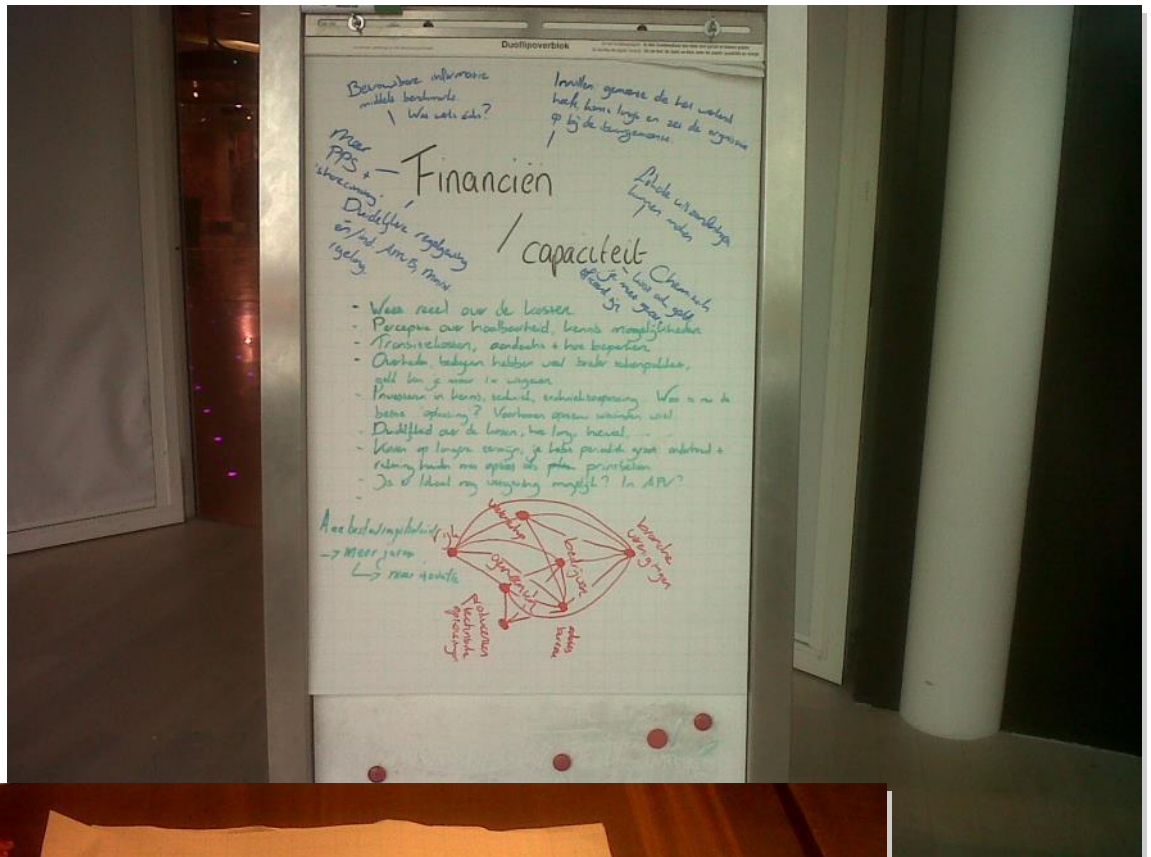
Communicatie richting particulieren

- * Overheidscampagne
- * VET - vorming voor verhandelingen in groen in onder probleem
- * - internettool tips/info in tuinen chemering (reeds website toe)
 - actie WK + Vlaanderen info + campagne delen → op portal link plaatsen
- * blame & shame - tuincentraal (Groningen, NMF)
- * waterrekening (drinkwater, waterschappen, ~~landbouw~~ riool/gemeenten)
- * huis-aan-huisbladen
- * video's/artikelen/artikelen op www. zonder11gevoel.be
- * lokale tv

Netwerkdag Zonder Pesticiden

OP WEG NAAR NIET-CHEMISCHE ONKRUIDBESTRIJDING

22 oktober 2015, LEF future center Rijkswaterstaat, Utrecht

Netwerkdag Zonder Pesticiden

OP WEG NAAR NIET-CHEMISCHE ONKRUIDBESTRIJDING

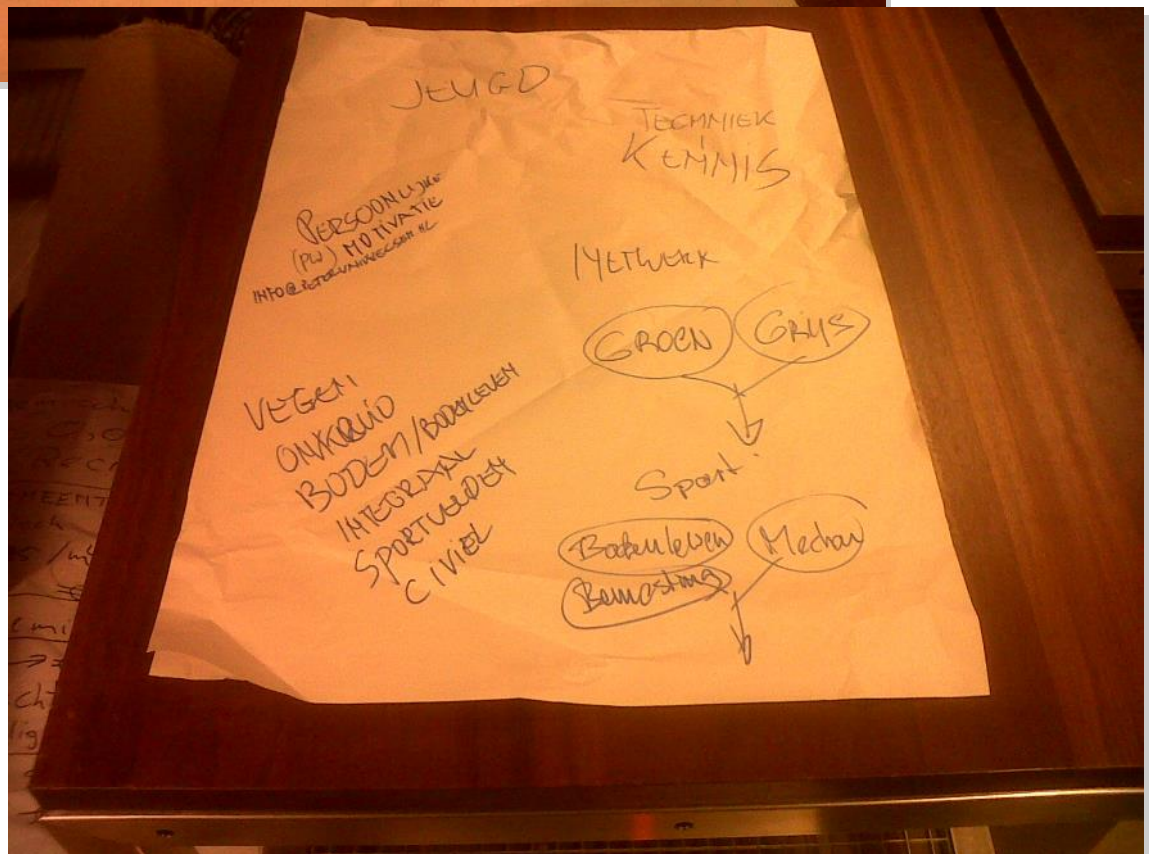
22 oktober 2015, LEF future center Rijkswaterstaat, Utrecht

Chemisch
€ 0,06 / m² / j.
(Recron) → verh.

(GEMEENTE)
Chemisch
€ 0,025 / m² / jaar tot
€ 0,08

niet-chemisch:
Recron → € 0,16
(hete lucht)
(kleinschalig)

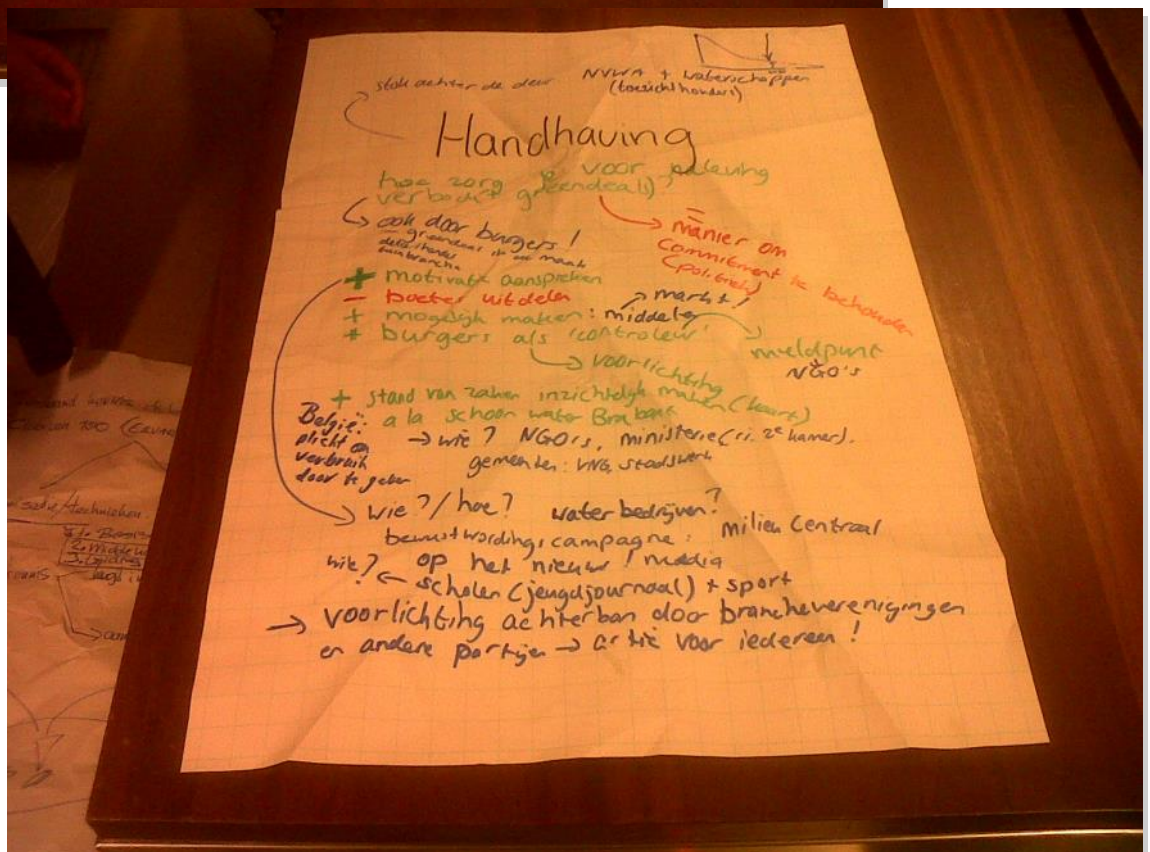
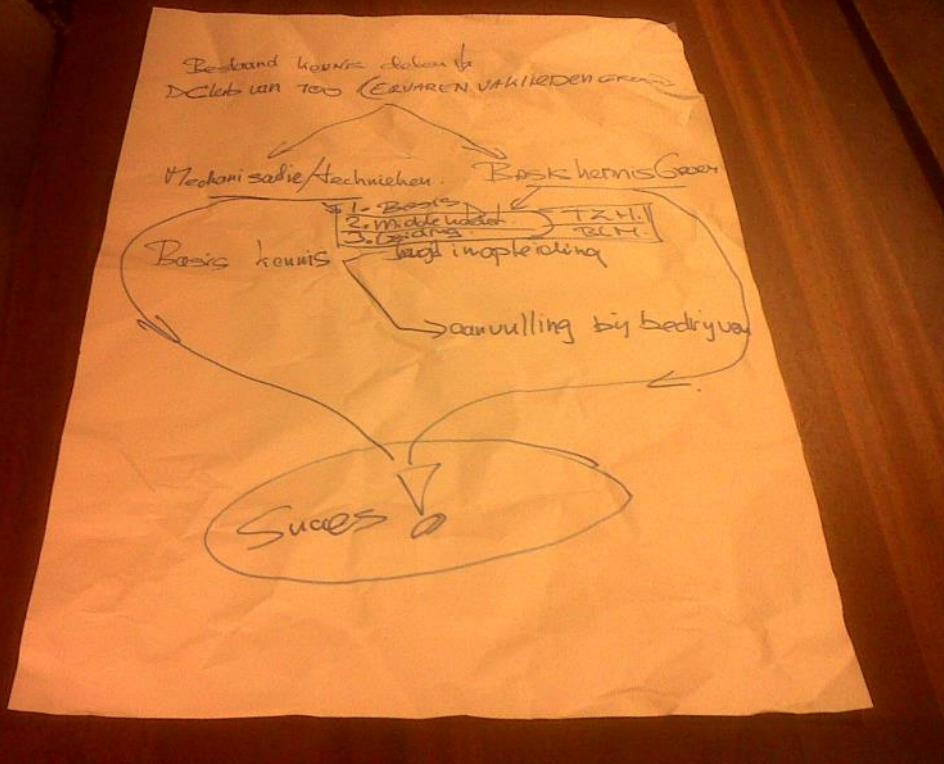
niet-chem. gemeenten
€ 0,07 - € 0,12

Netwerkdag Zonder Pesticiden

OP WEG NAAR NIET-CHEMISCHE ONKRUIDBESTRIJDING

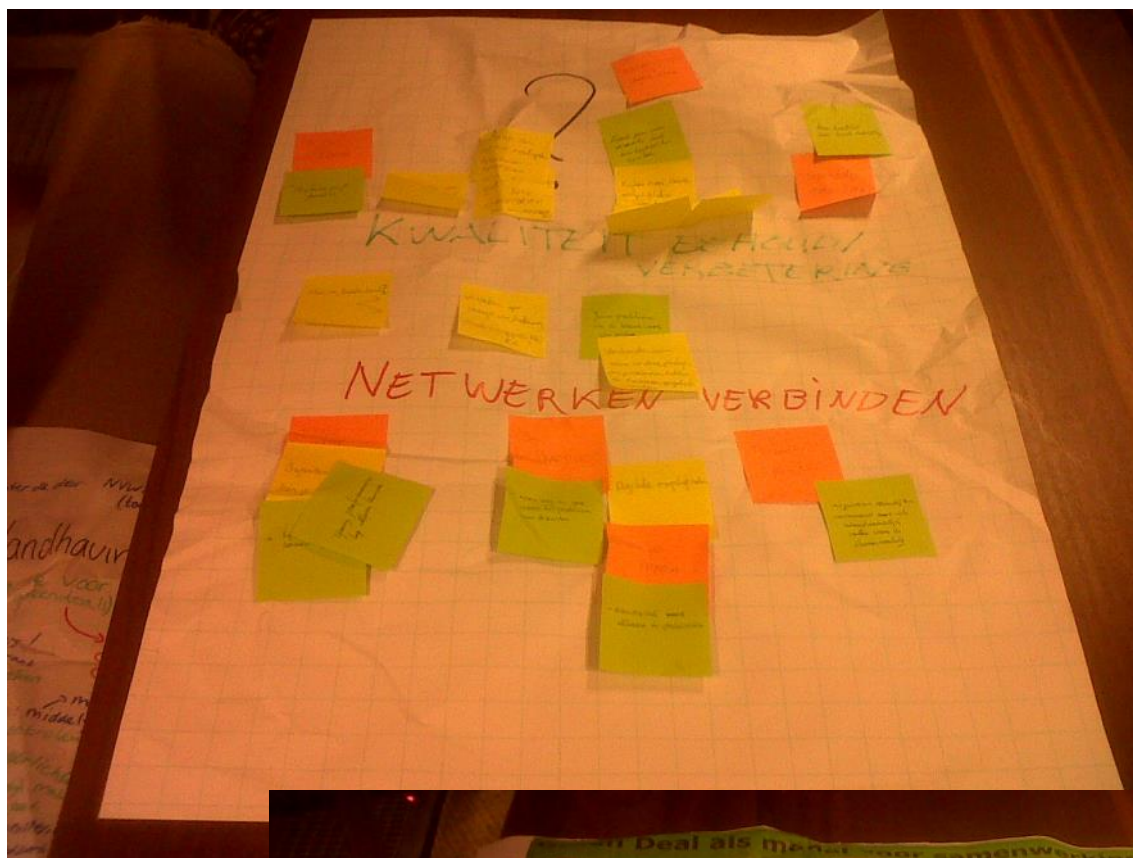
22 oktober 2015, LEF future center Rijkswaterstaat, Utrecht

Netwerkdag Zonder Pesticiden

OP WEG NAAR NIET-CHEMISCHE ONKRUIDBESTRIJDING

22 oktober 2015, LEF future center Rijkswaterstaat, Utrecht

Deal als mandaat voor samenwerking

SECTOR/TITEL: Stadsnet voor...

Partijen door:

- Burgemeester
- Gemeenteraad
- Tekst beheerder

Reikwijdte (bijv. gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op...)

Wat wil je bereiken (doel)

1. Lange termijn: normen niet-chemisch beheer / Kwaliteit verbetering

2. Korte termijn: voorlichting over waarom verbod → motivatie

Inzet en acties:

1. Partij < Stadsnet/maatschappij >: achtergrond informeren over veiligheid + natuur

2. Partij < Stadsnet/maatschappij >: kaart maken rood/oranje/groen

3. Partij < GOLF >: MOTIVATIE + KANSEN

4. Partij <.....>:.....

5. Partij <.....>:.....

Netwerkdag Zonder Pesticiden

OP WEG NAAR NIET-CHEMISCHE ONKRUIDBESTRIJDING

22 oktober 2015, LEF future center Rijkswaterstaat, Utrecht

Green Deal als model voor samenwerking

SECTOR/TITEL: Zakelijk voor de natuur

Partijen door:

- a. Burgers
- b. Gemeenten
- c. Landbouwers

Reikwijdte (bijv. gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op ...)

Wat wilt je bereiken (doel):

1. Lange termijn: Norme niet-chemisch beheer / Kwaliteit verbetering

2. Korte termijn: Voedlichting over 'kudde' verbod → motivatie

Inzet en acties:

1. Partij < Stadsverkeers achterban informeren over veiligheid & natuur

2. Partij < Stadsverkeers kaart maken van / omringing

3. Partij < GOLF → MOTIVATIE + KANSEN

4. Partij < _____ >

5. Partij < _____ >

Netwerkdag Zonder Pesticiden

OP WEG NAAR NIET-CHEMISCHE ONKRUIDBESTRIJDING

22 oktober 2015, LEF future center Rijkswaterstaat, Utrecht

Vervolg

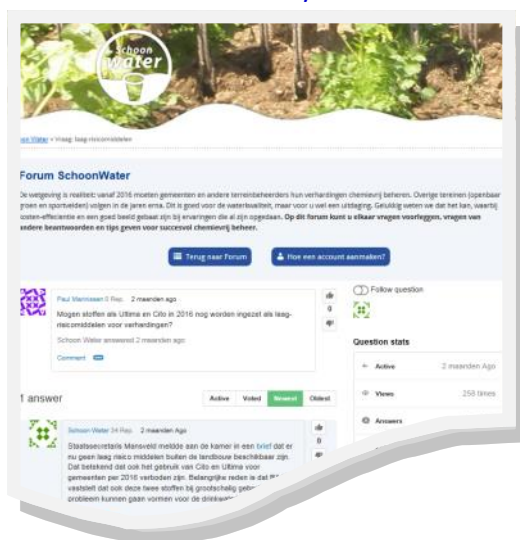
Het werd op de Netwerkdag al aangekondigd, het ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft een tweetal andere initiatieven opgezet om de overgang naar niet-chemische onkruidbestrijding te faciliteren: het [webportal OnkruidVergaat.nl](http://webportal.OnkruidVergaat.nl) en het webforum Schoon-Water.nl. Het Centrum voor Landbouw en Milieu (CLM) zal beide gaan beheren. Voor zowel het portal als het forum zal de tussenevaluatie van de Tweede Nota Duurzame Gewasbescherming in 2018 ijkpunt zijn voor continuering.

Met de drie initiatieven, Netwerkdag, portal en forum is een belangrijke bijdrage geleverd aan de beslist niet eenvoudige maar belangrijke transitie naar een niet-chemisch beheer van de omgeving.

Webforum Schoon-Water.nl

Het bestaande gemeentelijk webforum onder de paraplu van het programma **Schoon Water** is landelijk beschikbaar gesteld: www.schoon-water.nl/forum. Dit forum voor chemievrij beheer op verhardingen en overige terreinen is met name gericht op gemeenten maar niet uitgesloten is dat ook andere doelgroepen (m.n. de overige terreinbeheerders) er op termijn gebruik van kunnen maken. Bent u medewerker van een gemeente? **Meld u nu aan op dit forum!**

www.Schoon-Water.nl/forum

Het ministerie heeft de realisatie van het portal en het forum bekostigd maar de financiering van het beheer zal vooral gezocht moeten worden bij de direct belanghebbende partijen, dat kunnen (branche/organisaties van) terreinbeheerders of niet-chemisch georiënteerde organisaties/bedrijfstakken. Met genoegen kunnen we melden dat zowel de **VEWIN, Vereniging van waterbedrijven in Nederland**, als de **Unie van Waterschappen**, de financiering van het portal voor een groot deel van 2016 hebben gegarandeerd! **We zijn nog op zoek naar co-financiers van het portal én het forum dus meld u aan!**

UNIE VAN
WATERSCHAPPEN

Vewin
Vereniging van waterbedrijven in Nederland

Webportal OnkruidVergaat.nl

Zo heet het nieuwe webportal dat de ambitie heeft om alle beschikbare informatie over niet-chemische gewasbescherming en onkruidbestrijding te ontsluiten. Het portal zal niet zelf rechtstreeks informatie bieden maar zal op eenvoudige wijze daar naar toe leiden. Het is gericht op zowel de individuele burger als de professionele gebruiker zoals gemeenten, waterschappen, private terreinbeheerders enzovoorts. De informatie kan van diverse bronnen komen: milieuorganisaties, overheden, bedrijven, instituten, particulieren, binnen- en buitenland enzovoorts. Het enige criterium is dat deze zich beperken tot objectieve 'niet-chemische' informatie.

www.OnkruidVergaat.nl

Netwerkdag Zonder Pesticiden

OP WEG NAAR NIET-CHEMISCHE ONKRUIDBESTRIJDING

22 oktober 2015, LEF future center Rijkswaterstaat, Utrecht

Colofon

Organisatie

Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Rijkswaterstaat
Marcel van der Weijden
marcel.vander.weijden@rws.nl
06 22 42 42 20

Ministerie van Infrastructuur en Milieu
DGMI
Bas Knuttel (heden: KAVB)

NVRD, Koninklijke vereniging voor afval- en reinigingsmanagement

Vereniging Stadswerk Nederland

Anneloes Voorberg

06 27 22 03 17 / 088 377 00 25 (NVRD)

0318 69 27 21 / 06 27 22 03 17 (Stadswerk)

voorberg@nvr.nl

anneloes.voorberg@stadswerk.nl

LEF-facilitator

Marinda Hall, programma, dagvoorzitter

Kirstin Op Het Veld

Presentaties

Lukas Florijn, ministerie van Infrastructuur en Milieu, DGMI

Jenneke van Vliet, CLM, St. Centrum voor landbouw en milieu

Wim Bekkers, gemeente Schijndel

Frank Geenen, gemeente Oss